

El llenguatge en el teatre

Diverses vegades hem sentit dir que el llenguatge literari no era el més oportú per a les obres de teatre. Sembla que el públic es resisteix a acceptar el parlar "acadèmic" i prefereix la llengua del carrer, per considerar-la més directa i entenedora.

Aquesta opinió és bastant estesa. Avui encara, que la llengua es troba ja unificada i tothom segueix les normes establertes pel mestre Pompeu Fabra, els nostres comediògrafs tenen en compte aquest detall i posen molta cura a evitar mots que només apareixen en escrits literaris.

No es tracta aquí d'incorreccions de llenguatge ni de concessions gratuïtes al públic dels nostres teatres, sinó simplement d'oferir-los una paraula viva i una frase natural. No ens referim aquí als "bueno", els "pues" i els "desde luego", que caldria bandejar, ni als "despedir" ni els "entregar" que s'entesten a perdurar, sinó per exemple als "quelcom" i altres mots que costen d'arrelar en el poble.

Parlant un dia d'aquesta qüestió amb el nostre bon amic Josep M. Poblet, vam arribar també a la mateixa conclusió: hi havia una certa diferència, en general, entre el llenguatge per al teatre i el dels llibres de pura literatura.

Però aquest problema no és nou. Els comediògrafs catalans s'hi han enfrontat sempre. Quan l'editor I. López publicà el segle passat, davant l'èxit aconseguit a l'"Odeon" per la representació de *L'Esquella de la Torratxa*, primera obra catalana, els "Singlots Poètics" de Pitarra, aquest feia ja constar en la "Crida" que els precedia que eren escrits "en català del que ara es parla".

I Conrad Roure afegeix que "aquest aclariment en semblants termes era en certa manera necessari aleshores". Trobava que el llenguatge dels primers Jocs Florals "resultava antiquat i escrit amb l'afany d'ésser literari". I retreia el fet que sols era comprès pels intel·lectuals, però no per la generalitat del públic: "Fins els qui l'entendien havien de convenir en que no era adaptable al diàleg escènic, ja que els personatges de les obres de costum i de parò-

dia que s'escrivien, havien de parlar com entre família o com usualment es parlava, i no s'hauria rebut bé per l'auditori del teatre l'arcaica dicció de la poètica festa".

Hem de tenir present que el teatre és una meravellosa escola perquè té un contacte directe amb el públic i pot influir-lo en el bon sentit, és a dir, que pot permetre una educació silenciosa i eficaç en relació al llenguatge correcte i depurat, sense caure en extremismes.

Però aquesta qüestió és més complexa del que sembla a primera vista. No són solament els qui escriuen teatre els qui han de procurar conservar un llenguatge senzill i entenedor, si bé gramatical i acurat. També han d'ajudar-hi els propis actors. Algunes vegades, aquests darrers han de fer un veritable esforç de desxiframent i interpretació de les obres que representen, sobretot quan es tracta de textos antics, però altres vegades, en canvi, hem vist que es permeten variacions i llibertats excessives. De tot hi ha en la vinya del Senyor. I aleshores, quan són els actors que espatllen el text, la cosa és més greu i lamentable.

Avui els escriptors catalans, en general, coneixen ja llur ofici i s'esforcen per donar obres escrites correctament. Cal, només, que entre ells i els actors s'estableixi una mena d'afinitat, de comprensió i de fidelitat a la missió que els és pròpia, col·laborin estretament pel millorament de la nostra llengua i unifiquin llur tasca d'enaltiment de l'idioma. Que la dignitat d'una obra teatral vagi unida a la dignitat de la parla.

Caldria, també, posar les obres antigues al dia, corregint-les ortogràficament i donant-los una versió definitiva.

És així com es podrà assolir un resultat eficaç i el nostre teatre, que ja hem dit que era una escola, realitzarà la seva missió elevada i la nostra escena esdevindrà un exemple de cultura i ciutadania.

Joan Ventura